

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2448 เป็นบุตรชายคนโตของ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ และหม่อมแดง ปราโมช มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 5 คน คือ

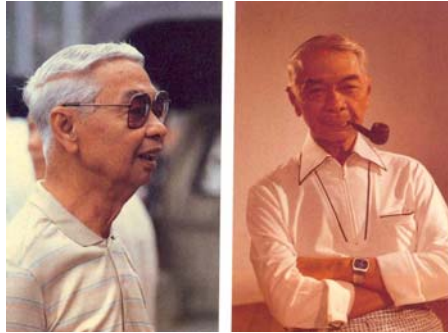

1. หม่อมราชวงศ์บุญริบ พินิจชนคดี (ภริยาพลตำรวจเอกพระพินิจชนบดี)
2. หม่อมราชวงศ์อุไรวรรณ ปราโมช
3. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช
4. หม่อมราชวงศ์ถ้วนเท่านั้น ปราโมช
5. หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

แกวยีนับจากซ้ายมือคนที่ 4

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เกิดที่บ้านพักในกรมทหารจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากขณะนั้นบิดาของท่านยศเป็นพลโท รับราชการเป็นนายทหารประจำกองบังคับการที่นครสวรรค์ เมื่อยังเยาว์ท่านต้องตามเสด็จท่านบิดาไป ๆ มา ๆ อยู่ในแถบนั้น จนอายุได้ 8 ขวบ จึงมาอยู่ที่วังถนนรามบุตรี และเข้ารับการศึกษาชั้นต้นในโรงเรียนราชินีล่าง อัสสัมชัญ และสวนกุหลาบ เรียนได้ 4 ปี ก็ลาออกไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษโดยทุนส่วนตัว พร้อมด้วยหม่อมราชวงศ์ถ้วนเท่านั้น เมื่อไปถึงประเทศอังกฤษในระยะแรกท่านยังไม่ได้เข้าโรงเรียน เพราะโรงเรียนอังกฤษในสมัยนั้นหากไม่รู้ภาษาละตินก็เข้าไม่ได้ ท่านได้ไปอยู่กับพระที่แชลฟอร์ดซัทเชส เรียนทางด้านภาษาได้ปีกว่า จึงไปเข้าศึกษาที่โรงเรียนมัธยม Trent College 3 ปี แล้วจึงไปศึกษาต่อวิชากฎหมายใช้ระยะเวลา 3 ปี สำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญา B.A. HONS. จากมหาวิทยาลัย

ออกซ์ฟอร์ด ต่อมาท่านได้เข้าศึกษาต่อที่สำนักเนติบัณฑิตอังกฤษ ณ สำนักเกรย์ อินน์ ลอนดอน อีก 1 ปี และสอบไล่ได้เป็นที่ 1 ของประเทศอังกฤษ ได้คะแนนยอดเยี่ยม ชั้น 1 จึงได้รับพระราชทานรางวัลจากพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษได้รับเงินรางวัล จำนวน 300 กินี

การที่ท่านสอบไล่ได้เป็นที่ 1 ของเนติบัณฑิตอังกฤษ ทำให้โรงเรียน Trent College ที่ท่านเคยเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยม ดีใจและภาคภูมิใจมาก จึงกำหนดให้เป็นวันหยุดของโรงเรียนเพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง 1 วัน และได้จารึกชื่อของท่านไว้บนแผ่นทองของโรงเรียนและได้เรียกวันหยุดนี้ว่า “วันเสนีย์” Seni's Day ท่านเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลนี้ ประเทศต่าง ๆ ทางแถบตะวันออกนอกจากประเทศอินเดียก็ยังไม่มีการเคยได้รับรางวัลนี้มาก่อน

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เดินทางกลับประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2472 เข้ารับราชการในกระทรวงยุติธรรม ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเลขานุการศาลฎีกา และควบคุมกองเซ็นเซอร์ต่าง ๆ ต่อมาท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษา ขณะที่ท่านปฏิบัติราชการอยู่ในกระทรวงยุติธรรม เป็นช่วงระยะเวลาที่กำลังมีการร่างกฎหมายเพื่อให้ประเทศไทยได้มาซึ่งเอกราชทางด้านการศึกษา ท่านต้องทำงานมากมายหลายอย่าง อาจกล่าวได้ว่าท่านได้เริ่มทำงานเกี่ยวข้องกับงานทางด้านการศึกษาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากการปฏิบัติราชการประจำแล้ว หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้รับหน้าที่เป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งแต่เดิมตั้งอยู่บริเวณกรมประชาสัมพันธ์เยื้องกับโรงแรมรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองแล้ว ท่านได้ไปสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต่อมาปี พ.ศ. 2483 ท่านได้รับคำสั่งจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นให้เดินทางไปเป็นเอกอัครราชทูตประจำสหรัฐอเมริกา ซึ่งขณะนั้นท่านได้มีครอบครัวแล้ว โดยสมรสกับนางสาวอุศนา ศาลิคุปต์ (ท่านผู้หญิงอุศนา ปราโมช) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2475 มีบุตรธิดาด้วยกัน 3 คน คือ หม่อมหลวงเสรี ปราโมช, หม่อมหลวงอัศนี ปราโมช และหม่อมหลวงนัยนา ปราโมช

ในปี พ.ศ. 2484 ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่เฟิร์ลฮาร์เบอร์ ประเทศไทยประกาศสงครามกับประเทศพันธมิตร หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ขณะนั้นดำรงตำแหน่งอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ได้ประกาศตั้งกลุ่ม “เสรีไทย” ขึ้นในประเทศ

สหรัฐอเมริกาเพื่อคอยช่วยเหลือฝ่ายพันธมิตร เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ฝ่ายพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะ อังกฤษต้องการที่จะยึดครองประเทศไทย หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ในฐานะหัวหน้าขบวนการเสรีไทย จึงได้รับเชิญให้กลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อชี้แจงเจรจากับฝ่ายพันธมิตรเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 การเจรจาประสบผลสำเร็จ ทำให้ไทยหลุดพ้นจากการเป็นผู้แพ้สงคราม ภายหลังท่านได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2489

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ให้ความเห็นด้านระบบการศาลไว้ว่า ระบบการศาลของไทยเทียบกับที่อื่นแล้วของเราดีมาก ตั้งแต่ในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเปลี่ยนแปลงแก้ไขศาลก็เป็นอิสระจริง ความบริสุทธิ์ก็ดี “ระบบตุลาการก็ดี มีการควบคุมกันเอง การเมืองเข้าไปควบคุมไม่ได้”

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เข้ามาอยู่ในวงการเมืองโดยการชักชวนของนายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และในปี พ.ศ. 2511 หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์แทนนายควง อภัยวงศ์ ซึ่งถึงแก่อนิจกรรม ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง 4 สมัย เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ให้ความเห็นทางด้านการเมืองไว้ว่า “รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งนั้น จำเป็นที่จะต้องใกล้ชิดกับประชาชน จึงเป็นงานหนัก ต้องฟังและปฏิบัติตามความต้องการของประชาชน ท่านถือว่า ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ดีที่สุดแล้ว”

ชีวิตบั้นปลาย ท่านมักจะตื่นนอนเวลาเช้าตรู่ รับประทานอาหารเช้า ทำงานตามอัธยาศัย ท่านใช้เวลาว่างด้วยการอ่านหนังสือประเภทนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เล่นดนตรี เขียนหนังสือ เช่น ประชุมปาฐกถา ประชุมนิพนธ์ ประชุมสำนวน ประชุมเก็บตก ประชุมกฎหมายเก่า เป็นต้น ไปสำนักงานทนายความสัปดาห์ละครั้ง ท่านได้เปิดสำนักงานทนายความขึ้น เพื่อทำงานทางด้านกฎหมาย ตามความประสงค์ของตัวท่านเอง ไปประชุมบางวัน พักผ่อนตามสมควร ท่านจะเข้านอนประมาณตีหนึ่ง ตีสองเสมอ

ท่านถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 รวมอายุได้ 92 ปี